

A photograph of four young children in an outdoor play area. One child in a blue cap and striped shirt is sitting on a red tricycle. Two other children, one in a white cap and red shirt, and another in a grey cap and blue shirt, are pushing the tricycle from behind. A fourth child in a blue shirt and cap is standing near a green metal fence in the background. The scene is set on a grassy area with trees and a building in the distance.

E erityis- ja vaativimman tason
palveluiden kehittäminen
Pirkanmaalla
Pirkanmaan LAPE Pippuri
toimintasuunnitelma 2017-2018

LAPE

- Lasten ja perheiden palveluiden muutosohjelma on hallituksen kärkihanke, jossa lapsi- ja perhepalvelut uudistetaan siten, että ne muodostavat lasten ja perheiden tarpeita nykyistä paremmin vastaavan kokonaisuuden.
- Uudistuksen tarkoituksena on edistää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja vahvistaa heidän omia voimavarojaan.
- Ensisijaista uudistuksessa on lapsen etu ja oikeudet sekä vanhemmuuden tuki.
- Painopistettä siirretään ehkäiseviin palveluihin ja varhaiseen tukeen.

Erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittäminen

LAPE –muutosohjelma

- *uudistaa erityis- ja vaativimman tason palvelut kokonaisuudeksi, jossa toteutuvat lapsi- ja perhelähtöiset, saatavuudeltaan ja laadultaan yhdenvertaiset palvelut, asiakasryhmien tarpeiden pohjalta rakennettu eri sektoreiden, ammattiryhmien ja toimijoiden sujuva yhteistyö sekä erityistason yhteinen tekeminen perustason kanssa. Muutostyön tavoitteena on uudistaa palvelujen rakenteita sote- ja maakuntaudistus huomioiden, uudistaa palveluiden ohjausta ja johtamista sekä luoda työskentelytapoja, jotka perustuvat tutkimustietoon ja hyvin suunniteltuihin integroituihin toimintamalleihin.*
- *Erityis- ja vaativan taso koskee lasten, nuorten ja heidän perheidensä erityispalveluita, kuten esimerkiksi erikoissairaanhoidoa, lastensuojelua, lapsiperheille suunnattuja vammaispalveluita, erityistasoista kuntoutusta, alaikäisille, odottaville ja lapsiperheiden vanhemmille suunnattuja päihdehuollon erityispalveluita, opetustoimen kanssa yhteistyönä toteutettavia erityistason tukimuotoja, yhteistyössä poliisin kanssa toteutettuja työmuotoja sekä rikosseuraamuslaitoksen, järjestöjen ja yksityisten palveluntuottajien tuottamia*

Pirkanmaan perheiden palveluiden uudistaminen - PIPPURI

- Pirkanmaalla muutosohjelmaa toteutetaan kaikkien kuntien yhteisessä Pippuri – hankkeessa (Pirkanmaan perheiden palveluiden uudistaminen - hanke).

SOTE-PROJEKTIRYHMÄ

HYTE

TIJO

DIGI

LAPE

- Pirkanmaan Lape-ryhmä
- hankkeen ohjausryhmä

Kotona
asumisen
kehittäminen

Päihde- ja
mielenterveys-
palvelut

Integraatio ja
palveluverkko

Tutkimus,
opetus ja
kehittämis-
työ

Valinnan-
vapaus ja
kilpailutus

neuvolat

oppilas-
huolto

somaattinen sh

valvonta

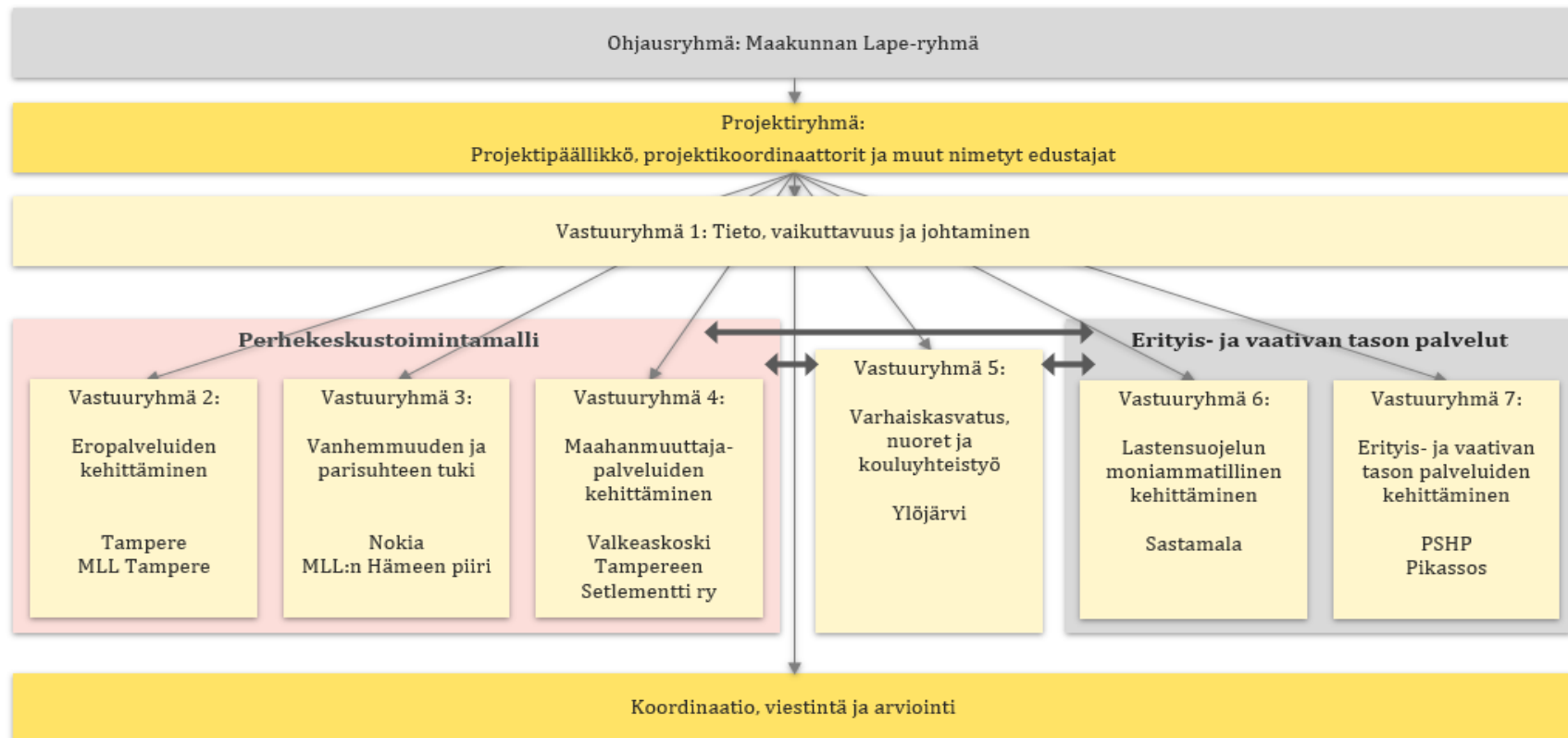
lasten ja
nuoriso-
psykiatria

sosiaali-
huolto

projektiryhmä

kuntien LAPE-ryhmät
(23 kpl)

Pirkanmaan LAPE

Vastuuryhmä 7 - Työryhmän kokoonpano

- Kehittäjäryhmän kokoonpano

- Monitoimijainen arviointimalli: Orivesi, Sastamala, Punkalaidun, Tampere, Pikassos, PSHP
- Vertikaalinen integraatio: Juupajoki, Kangasala, Orivesi, Pälkäne, Ruovesi, Tampere, Virrat, Ylöjärvi, Pikassos
- Horisontaalinen integraatio: Hämeenkyrö, Kangasala, Nokia, Orivesi, Tampere, Pikassos, TAMK, PSHP
- Lastensuojelun sosiaalityön moniammatillinen toimintamalli: Akaa, Orivesi, Sastamala, Punkalaidun, Tampere, Valkeakoski, Urjala, Ylöjärvi, PSHP
- Ot-keskuksen kehittäminen:

- Muut hyödynnettävät työryhmät – joustavasti mukaan

- Pippurin/soten muut ryhmät, erityisesti Peke-ryhmä
- Kuntien LAPE-ryhmät
- Hybridi –työryhmä (LAPS, NUPS ja TRE LaSu)
- SOSTE
- Muut eri toimijoiden sisäiset ja keskinäiset verkostot

Kehittäjäryhmän aikataulu ja asiasisällöt

- Tapaamisaikataulu
 - 3.5. klo 8.30 - Kaikkien kehittäjäryhmien yhteinen aloitus. Tutustuminen, tavoitteet ja toiminta
 - 18.5 klo 13.00 - Hyvien käytäntöjen kokoaminen,
 - 13.6. klo 13.00
 - 16.8. klo 13.00
 - 14.9. klo 13.00
 - 25.10. klo 13.00
 - 28.11. klo 13.00
- Työskentelystä
 - Kokouksiin osallistuminen ja välityöskentely työryhmän toimimisen kannalta erittäin tärkeää
 - Työskentelyalusta?
 - Muu viestintä spositse tai puhelimitse
- Muita aikatauluja
 - 12.9.2017 LAVA-tilaisuus
 - 27.10.2017 LAPE Pippuri seminaari klo 12-16
- Pilotit käynnistyvät syksyllä 2017

Lähtökohtia Pirkanmaalla

Vuonna 2015 Pirkanmaalla 98 428 lasta

- Sosiaalihuollon kustannukset n.115 milj. euroa, joista sijaishuollon kustannukset n. 60 % (sijoitettuna olleita lapsia 1290, kustannukset 69 milj. euroa)
- Lasten ja nuorten erikoissairaanhoidon kustannukset n. 80 milj. euroa (toimialue 4 ja nuorisopsykiatria yhteensä)

Erityispalvelut

- Oman toiminnan lisäksi kunnat ostavat paljon PSHP:ltä, yksityisiltä toimijoilta ja järjestöiltä.
- Sosiaalipäivystys tarjoaa palveluita koko maakunnan tasolla, Asiakasohjaus Luotsin palvelut ovat tarjolla lähes kaikille Pirkanmaan kunnille
- Viranomaispäätökset tehdään kunnissa tai yhteispalvelualueella, näitä ei voi ulkoistaa.
- Myös tiettyjen erityistason palveluiden tarpeen arviointi on haluttu pitää julkisella toimijalla sekä eettisistä että kustannussyistä
- Kodeissa ja kasvuympäristöissä toteutettavia palveluita on erityisen paljon lapsiperheiden sosiaalipalveluissa sekä lähipalveluiden että erityispalveluiden tasolla – tulee huomioida palveluverkkoa suunniteltaessa

Vaativan tason palvelut tuottaa pääosin PSHP

- Lastensuojelu ostaa tiettyjä vaativia osastohoitoja valtiolta tai yksityisiltä palveluntuottajilta
- Vaativan tason palveluita kunnan omalla toimintana on tarjolla ainoastaan vaikeasti vammaisten ERHO-yksikkö Tampereella

Tavoitteet

1. Monitoimijainen arviointimalli

- pääsy asianmukaiseen palvelutarpeen arviointiin ja tarpeenmukaisiin erityispalveluihin sujuu nykyistä nopeammin ja paremmin
- monialainen palvelutarpeen arviointi: yksi arviointi ja yksi yhteinen palvelusuunnitelma

2. Horisontaalinen integraatio

3. Vertikaalinen integraatio

- asiantuntemusta ja osaamista on lasten, nuorten ja perheiden käytössä myös perustason palveluissa
- erilaiset konsultaatiomallit ja digitaalisten palveluiden hyödyntäminen

4. OT-keskuksen kehittäminen

- varmistetaan kaikkein vaativinta erityisosaamista ja erikoistumista edellyttämien palveluiden laatu, taloudellisuus, vaikuttavuus, alueellinen kattavuus sekä riittävän osaamisen ylläpitäminen kokoamalla nämä palvelut osaamis- ja tukikeskuksiin

Menetelmät

- Ryhmätyöskentely teemaryhmässä, projektiryhmätyö, ohjausryhmätyö,
- Kansalliset ja paikalliset työpajat, fasilitoidut kehittämistyöpajat
- Osallisuussuunnitelman mukaiset sähköiset kyselyt, jatkuvan palautteen kanavat, erilaisten asiakasraatien työskentely
- Olemassa olevien tilastojen analysointi sekä tarvittavien täydentävien tietojen kokoaminen ja analysointi
- Dokumentointi, pilotointi, arviointi

Lähtökohtia Pirkanmaalla, jo tehtyä

- Lasten ja perheiden palveluiden teemaryhmä
 - Loppuraporttiin palvelutarpeiden arviointi, asiakasohjaus sekä lapsivaikutusten arviointi
- Alatyöryhmien työskentely:
 - Lasten ja nuorten somaattinen sairaanhoito (pth ja kuntoutus, esh)
 - Äitiyshuolto ja lastenneuvolatoiminta
 - Oppilas- ja opiskelijahuolto (ml. koulu- ja opiskeluterveydenhuolto)
 - Valvonta
 - Lasten ja nuorten mielenterveystyö ja psykiatria
 - Miten lasten, nuorten ja perheiden palvelut jäsentyvät kolmiportaiseen palvelurakenteeseen.

Palvelut ja toimintamallit

Tähän kuvataan nykytilanne

Esim lasten ja nuorten mielenterveystyön ja psykiatrian palveluiden kuvaukset kolmiportaista mallia toteuttaen

LAVA

- 12.9.2017 Lapsivaikutusten arviointi -seminaarit
 - Kehittäjäryhmille
 - Kuntien LAPE –työryhmille ja valmisteleville virkamiehille
 - Päätäjille ja esimiehille

Riski

Riskiin varautuminen

Kaikkia toimijoita ei tavoiteta tai onnistuta sitouttamaan kehittämistoimintaan

- Johdon ja lähimpien sitouttaminen (osaamisen ja ajallisen resurssin turvaaminen)
- Avainhenkilöiden löytäminen mm. sidosryhmäselvityksen avulla, jotta kaikki oleelliset tahot löydetään mukaan kehittäjäryhmään
- Projektikoordinaattoreiden aktiivinen ohjaus, koordinointi- ja viestintätehtävä

Aikataulu osoittautuu liian tiukaksi tavoiteltujen muutosten aikaansaamiseksi.

- Työskentelyn selkeä ja konkreettinen suunnittelu, vaiheistus ja toteutus

Tietoa toiminnan lähtötilanteesta ja kehityksestä ei ole saatavilla, joten tulosten arviointi ei perustu indikaattorin mitattavaan muutokseen.

- Huolellinen lähtötilanteen kartoitus, koonti ja jäsentäminen kehittäjäryhmän käyttöön
- Arviointi- ja mittausuunnitelman tekeminen

Viestintä ja tiedottaminen epäonnistuvat

- Tiedotuskanavien ja työskentelyalustojen huolellinen valinta
- Kehittäjäryhmän jäsenien yhteystietojen huolellinen ylläpito
- Säännöllinen tiedotus omalle kehittäjäryhmälle, projektiryhmälle sekä suurelle yleisölle (väh 1x kk)

Kuntakohtaisesti tai maakuntatasoisesti riittävää eri toimijoiden yhteistyötä ei pystytä turvaamaan hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi.

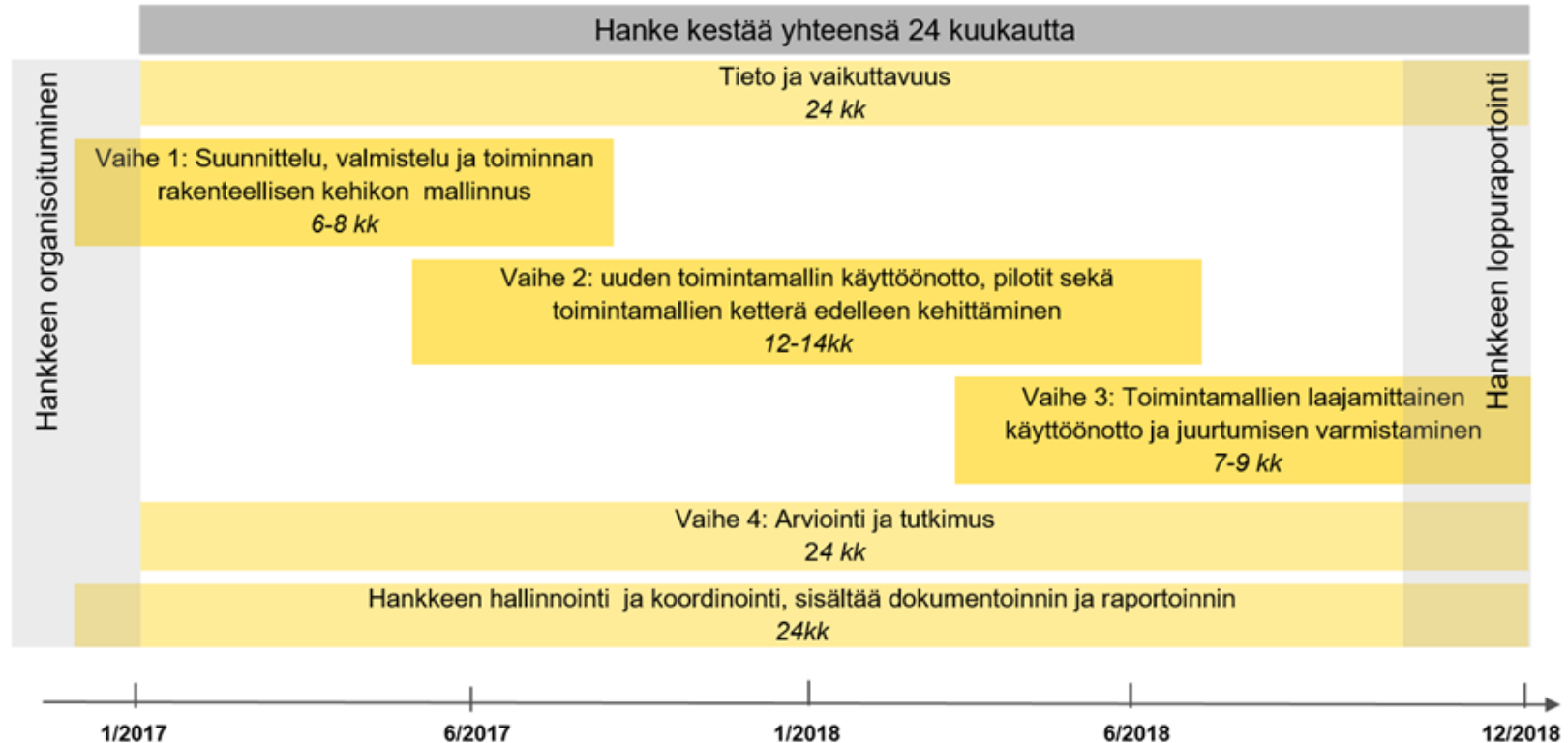
- Pilottien huolellinen suunnittelu ja toteutukseen sitouttaminen monialaisessa ja monitoimijaisessa yhteistyössä
- Johdon ja lähimpien sitouttaminen pilotointiin ja pilotoitaviin toimintamalleihin

Toiminnan hallitsematon laajeneminen, rajaamisen vaikeus

- Toiminnan säännöllinen arviointi suhteessa hankesuunnitelman tavoitteisiin ja suunniteltuihin toimenpiteisiin
- Projektiryhmän ja ohjausryhmän tuki

Hankkeen aikataulu

Hanke toteutetaan aikavälillä tammikuu 2017 - joulukuu 2018

VAIHE 1

suunnittelu, valmistelu ja toiminnan rakenteellisen kehikon
valmistelu (01-07/2017)

Tavoitteet ja toimenpiteet suunnitelmassa

1. Tuen, hoidon ja palveluiden nykytilanteen kartoittaminen ja yhteenveto (palvelut ja niiden resurssointi)
2. Todetaan nykytilan ongelmakohdat ja kehittämistarpeet
3. Tehdään konkreettinen tarpeen mukainen alueellinen ja paikallinen suunnitelma erityis- ja vaativimman tason palveluiden ja OT-keskuksen toimintarakenteesta uudelleen organisoinnista hyödyntäen myös kansallisesti ja muiden maakuntien Lape-hankkeissa tehtyä kehittämistyötä
4. Huolehditaan muutoksen johtamisesta ja riittävän osaamisen kehittämisestä
5. Tehdään toimintamallien arviointi ja edelleen kehittäminen ketterän kehittämisen menetelmillä
6. Valmistellaan ja suunnitellaan maakuntatasoinen mallien käyttöönotto
7. Sovitetaan THLn määrittämiä toimintamallisisältöjä kunta-seutu-maakuntatasoille Pirkanmaalla

VAIHE 2

Uuden toimintamallin käyttöönotto, pilotit sekä toimintamallien
ketterä edelleen kehittäminen 06/2017-06/2017

Luodaan toimintamalleja, joiden avulla

- Erityisosaaminen tuodaan mukaan perustasolla tehtävään työhön hyödyntäen erilaiset konsultaatiomallit ja digitaaliset palvelut
- Asiakkaan ympärille muodostetaan tarvittaessa yksilöllistä tuen tarvetta vastaava monitoimijainen lapsi- ja perhekohtainen tiimi
- Huomioidaan perheen ja läheisverkoston oma toiminta ja voimavarat
- Otetaan käyttöön lähi- tai vastuutyöntekijämalli monia palveluita tarvitsevien lasten, nuorten ja perheiden kohdalla
- Eri ammattiryhmät yhdistävät osaamisensa ja omien taustayhteisöjensä voimavarat sujuvasti ja sovitusti asiakaslähtöiseksi yhdessä tekemiseksi ja yhteiseksi toiminnaksi samalla varmistuen lapsen tai nuoren ja perheen osallisuuden palvelun suunnittelussa ja toteutuksessa
- Erityistason tuki sovitetaan saumattomasti perustasolla koottuun toimijoiden verkostoon
- Vahva, yhteen sovitettu johtajuus varmistaa yhteistyön sujumisen ja kehittymisen
- Luodaan rakenne tieteellisen tutkimuksen, koulutuksen ja kehittämisen yhteistyökumppaneiden kanssa yhteisen OT-keskuksen kehittämiseksi ja koordinoimiseksi
- Rakennetaan malli OT-keskusten tuottamasta tuesta työyhteistölle ja ammattilaisille erityisosaaminen tuodaan mukaan perustasolla tehtävään työhön hyödyntäen erilaiset konsultaatiomallit ja digitaaliset palvelut

VAIHE 3

**Toimintamallien laajamittainen käyttöönotto ja juurtumisen
varmistaminen 02-12/2018**

VAIHE 4

Arviointi ja tutkimus 01/2017-12/2018

Lopputulos

Palvelut ”kartalla” syksyllä 2018

→ Palveluverkoston kuvaus: kartta, taulukko, joku muu?

Kiitos!

 #lapemuutos

stm.fi/hankkeet/lapsi-ja-perhepalvelut

Nanna.miettunen@pikassos.fi

Sari.miettinen@pshp.fi